

## Rozdział pierwszy

|                                                           |          |
|-----------------------------------------------------------|----------|
| <b>Ustrój polityczny państwa — pojęcie i istota .....</b> | <b>9</b> |
| 1. Pojęcie ustroju politycznego .....                     | 10       |
| 2. Ewolucja ustroju politycznego Polski .....             | 13       |

## Rozdział drugi

|                                                                 |           |
|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Konstytucyjne podstawy ustroju politycznego Polski .....</b> | <b>26</b> |
| 1. Podstawowe wiadomości o konstytucji .....                    | 26        |
| 2. Szczególna treść konstytucji .....                           | 30        |
| 3. Szczególna forma konstytucji .....                           | 32        |
| 4. Szczególna moc konstytucji .....                             | 37        |
| 5. Hierarchia norm konstytucyjnych .....                        | 39        |
| 6. Funkcje konstytucji .....                                    | 40        |

## Rozdział trzeci

### Przygotowanie i uchwalenie Konstytucji

|                                                                           |           |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Rzeczypospolitej Polskiej .....</b>                                    | <b>42</b> |
| 1. Społeczno-polityczne przesłanki zmian ustrojowych .....                | 42        |
| 2. Prace nad przygotowaniem nowej konstytucji<br>w latach 1989–1991 ..... | 45        |
| 3. Prace konstytucyjne w latach 1991–1993 .....                           | 47        |
| 4. Prace konstytucyjne prowadzone<br>w latach 1993–1997 .....             | 49        |
| 5. Systematyka Konstytucji RP .....                                       | 51        |
| 6. Ogólna charakterystyka Konstytucji RP .....                            | 54        |

## Rozdział czwarty

|                                                                                                                  |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Zasady ustroju politycznego Rzeczypospolitej Polskiej<br/>w świetle Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r. ....</b> | <b>57</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|

## Rozdział piąty

|                                                                |           |
|----------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela .....</b> | <b>82</b> |
| 1. Wprowadzenie .....                                          | 82        |
| 2. Podstawowe pojęcia .....                                    | 84        |

|                                                                                             |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3. Zasady określające stosunki państwo a jednostka .....                                    | 89         |
| 4. Ogólna charakterystyka wolności i praw jednostki<br>w świetle Konstytucji z 1997 r. .... | 90         |
| 5. Systematyka wolności i praw jednostki<br>na gruncie Konstytucji .....                    | 92         |
| a) zasady ogólne .....                                                                      | 92         |
| b) wolności i prawa osobiste .....                                                          | 94         |
| c) wolności i prawa polityczne .....                                                        | 95         |
| d) wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne .....                                | 95         |
| e) środki ochrony wolności i praw jednostki .....                                           | 97         |
| f) podstawowe obowiązki jednostki .....                                                     | 97         |
| <b>Rozdział szósty</b>                                                                      |            |
| <b>Konstytucyjne podstawy systemu źródeł prawa .....</b>                                    | <b>99</b>  |
| 1. Uwagi ogólne .....                                                                       | 99         |
| 2. Konstytucja .....                                                                        | 103        |
| 3. Ustawa konstytucyjna .....                                                               | 105        |
| 4. Ustawy .....                                                                             | 105        |
| 5. Problem dekretoowania .....                                                              | 107        |
| 6. Umowy międzynarodowe .....                                                               | 108        |
| 7. Podstawowe akty prawne .....                                                             | 110        |
| <b>Rozdział siódmy</b>                                                                      |            |
| <b>System organów państwowych .....</b>                                                     | <b>113</b> |
| 1. Podstawowe pojęcia .....                                                                 | 113        |
| 2. Czynniki decydujące o kształcie systemu organów .....                                    | 116        |
| 3. Organy ustawodawcze .....                                                                | 120        |
| 4. Organy wykonawcze .....                                                                  | 121        |
| 5. Sądy i trybunały .....                                                                   | 122        |
| 6. Organy kontroli państwowej i ochrony prawa .....                                         | 123        |
| <b>Rozdział ósmy</b>                                                                        |            |
| <b>Zasady prawa wyborczego .....</b>                                                        | <b>125</b> |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                      | 125        |
| 2. Prawo wyborcze i jego funkcje .....                                                      | 127        |
| 3. Konstytucyjne zasady prawa wyborczego w Polsce .....                                     | 128        |
| a) zasada powszechności .....                                                               | 129        |
| b) zasada równości .....                                                                    | 131        |
| c) zasada bezpośredniości .....                                                             | 132        |
| d) zasada tajności głosowania .....                                                         | 134        |
| e) zasady dotyczące rozdziału mandatów .....                                                | 135        |
| 4. Ważność wyborów .....                                                                    | 137        |
| 5. Wygaśnięcie i obsadzenie mandatu<br>w trakcie kadencji .....                             | 138        |
| <b>Rozdział dziewiąty</b>                                                                   |            |
| <b>Sejm i Senat .....</b>                                                                   | <b>140</b> |
| 1. Struktura władzy ustawodawczej .....                                                     | 140        |
| 2. Pozycja prawno-ustrojowa Sejmu i Senatu .....                                            | 142        |
| 3. Status prawny posła i senatora .....                                                     | 145        |
| 4. Organy wewnętrzne Sejmu i Senatu .....                                                   | 149        |

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| 5. Tryb funkcjonowania Sejmu i Senatu ..... | 151 |
| 6. Kompetencje .....                        | 153 |
| a) funkcja ustawodawcza .....               | 153 |
| b) funkcja kontrolna .....                  | 159 |
| c) kompetencje kreacyjne .....              | 166 |
| 7. Zgromadzenie Narodowe .....              | 167 |

## **Rozdział dziesiąty**

|                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej .....</b>                 | <b>169</b> |
| 1. Uwagi ogólne .....                                            | 169        |
| 2. Ustrojowa pozycja Prezydenta RP w nowej Konstytucji .....     | 170        |
| 3. Tryb wyboru Prezydenta i warunki<br>wygaśnięcia mandatu ..... | 172        |
| 4. Zasady odpowiedzialności Prezydenta .....                     | 175        |
| 5. Kompetencje Prezydenta .....                                  | 176        |
| a) kompetencje jako głowy państwa .....                          | 177        |
| b) kompetencje w stosunku do Sejmu i Senatu .....                | 178        |
| c) kompetencje w stosunku do Rady Ministrów .....                | 181        |
| d) kompetencje wobec władzy sądowniczej .....                    | 183        |
| e) inne kompetencje Prezydenta .....                             | 184        |
| 6. Akty prawne Prezydenta .....                                  | 185        |

## **Rozdział jedenasty**

|                                                                 |            |
|-----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Rada Ministrów i administracja rządowa .....</b>             | <b>187</b> |
| 1. Uwagi ogólne .....                                           | 187        |
| 2. Rola ustrojowa Rady Ministrów .....                          | 189        |
| 3. Skład Rady Ministrów .....                                   | 190        |
| 4. Tryb powoływania Rady Ministrów .....                        | 191        |
| a) rola Prezydenta i Sejmu .....                                | 191        |
| b) rola Prezesa Rady Ministrów w tworzeniu rządu .....          | 194        |
| 5. Zmiany w składzie Rady Ministrów .....                       | 195        |
| 6. Problem odpowiedzialności Rady Ministrów .....               | 196        |
| a) odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów .....             | 197        |
| b) odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów ..... | 198        |
| 7. Kompetencje Rady Ministrów .....                             | 199        |
| a) wykonywanie ustaw .....                                      | 199        |
| b) stanowienie prawa .....                                      | 199        |
| c) składanie sprawozdań .....                                   | 200        |
| d) funkcja kierowniczo-koordynacyjna .....                      | 201        |
| e) nadzór nad samorządem terytorialnym .....                    | 202        |
| 8. Tryb funkcjonowania Rady Ministrów .....                     | 202        |
| 9. Prezes Rady Ministrów .....                                  | 203        |
| 10. Charakter prawny ministrów .....                            | 205        |
| 11. Administracja rządowa .....                                 | 207        |

## **Rozdział dwunasty**

|                                                             |            |
|-------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Samorząd terytorialny .....</b>                          | <b>209</b> |
| 1. Istota samorządu terytorialnego .....                    | 209        |
| 2. Zadania samorządu terytorialnego w systemie władzy ..... | 210        |
| 3. Sprawowanie władzy samorządowej .....                    | 215        |
| a) wybory .....                                             | 215        |
| b) referendum .....                                         | 217        |

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4. Organy samorządu terytorialnego .....                                         | 218 |
| a) organy stanowiące samorządu terytorialnego .....                              | 218 |
| b) organy wykonawcze samorządu terytorialnego .....                              | 220 |
| 5. Akty prawa miejscowego stanowione przez organy samorządu terytorialnego ..... | 222 |
| 6. Nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego .....                       | 223 |

## **Rozdział trzynasty**

|                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Sądy i trybunały .....</b>                                          | <b>224</b> |
| 1. Władza sądownicza .....                                             | 224        |
| 2. Organy wymiaru sprawiedliwości .....                                | 225        |
| a) Sąd Najwyższy .....                                                 | 226        |
| b) sądy powszechne .....                                               | 227        |
| c) sądy administracyjne .....                                          | 228        |
| d) sądy wojskowe .....                                                 | 229        |
| 3. Konstytucyjne zasady organizacji i działania sądów .....            | 230        |
| a) zasada niezawisłości .....                                          | 230        |
| b) zasada instancyjności .....                                         | 232        |
| c) zasada udziału obywateli w działalności sądów .....                 | 232        |
| d) zasada jednolitości sądów .....                                     | 233        |
| e) prawo do sądu .....                                                 | 233        |
| f) zasada jawności .....                                               | 234        |
| g) zasada prawa do obrony .....                                        | 234        |
| h) zasada domniemania niewinności .....                                | 234        |
| i) zasada <i>nullum crimen sine lege</i> .....                         | 235        |
| 4. Krajowa Rada Sądownictwa .....                                      | 235        |
| 5. Trybunał Konstytucyjny .....                                        | 236        |
| a) rola ustrojowa Trybunału Konstytucyjnego .....                      | 237        |
| b) zakres kompetencji Trybunału Konstytucyjnego .....                  | 238        |
| c) tryb postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym .....             | 240        |
| d) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego .....                          | 241        |
| 6. Trybunał Stanu .....                                                | 242        |
| a) istota i zakres odpowiedzialności konstytucyjnej .....              | 242        |
| b) prawne podstawy istnienia i organizacja Trybunału Stanu .....       | 245        |
| c) tryb postępowania w zakresie odpowiedzialności konstytucyjnej ..... | 245        |

## **Rozdział czternasty**

|                                                                                 |            |
|---------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Organy kontroli państwowej i ochrony prawa .....</b>                         | <b>247</b> |
| 1. Najwyższa Izba Kontroli .....                                                | 247        |
| a) pojęcie kontroli państwowej i jej ewolucja w Polsce .....                    | 247        |
| b) ustrój i organizacja Najwyższej Izby Kontroli .....                          | 251        |
| c) zakres i procedura działań kontrolnych .....                                 | 251        |
| 2. Rzecznik Praw Obywatelskich .....                                            | 253        |
| a) geneza Rzecznika Praw Obywatelskich .....                                    | 253        |
| b) pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich .....                         | 254        |
| c) zakres i tryb działania Rzecznika .....                                      | 255        |
| 3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji .....                                    | 257        |
| a) pozycja ustrojowa Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji .....                 | 257        |
| b) kompetencje i tryb funkcjonowania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji ..... | 259        |

|                                  |            |
|----------------------------------|------------|
| <b>Zamiast zakończenia .....</b> | <b>260</b> |
|----------------------------------|------------|